

วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและกลวิธีการแต่ง
ในวรรณกรรมจีนฉบับแปลไทยเรื่อง คนตายยาก (活着) ของ หยู่หัว (余华)
Analysis of Social Change and Narrative Techniques of
Chinese literature in Thai version “To Live” by Yu Huo.

ภัชนภา สุขประเสริฐ¹⁰และ สราวุธ เขียวพฤษ¹¹

Patnapa SUKPRASERT and Sarawoot KHAWERK

E-mail: aj.pop_bc.pnru@hotmail.com

(Received: February 7, 2020; Revised June 8, 2020; Accepted June 10, 2020)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการเปลี่ยนแปลงและผลที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในประวัติศาสตร์จีนยุคใหม่ โดยนำเสนอภาพเรื่องราวตั้งแต่ช่วงสงครามจีนกับญี่ปุ่นครั้งที่สองไปจนถึงช่วงการปฏิรูปประเทศและศึกษากลวิธีการแต่งของผู้ประพันธ์ในวรรณกรรมจีนฉบับแปลไทยเรื่องคนตายยาก (活着) ของหยู่หัว (余华) โดยผู้วิจัยจะวิเคราะห์จากโครงเรื่อง กลวิธีการเล่าเรื่อง ตัวละครและฉาก

จากการศึกษาพบว่า วรรณกรรมนวนิยายเรื่องคนตายยาก ได้นำเสนอเรื่องราวชีวิตของตัวละครที่มีชื่อว่า ฟู่กู่ (福贵) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงภาพสะท้อนของสังคมจีนในช่วงเวลาที่ต้องเผชิญกับชะตาชีวิตที่อยู่ท่ามกลางเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคม นอกจากนี้ในส่วนของโครงเรื่องหรือเหตุการณ์ในเรื่องจะใช้กลวิธีการเล่าเรื่องโดยบุรุษที่ 1 ซึ่งเป็นการเล่าเรื่องจากผู้เล่าซึ่งมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ กลวิธีในการดำเนินเรื่องแบบย้อนสลับกันไปมาระหว่างอดีตกับปัจจุบันและกลวิธีในการปิดเรื่องหรือจบเรื่องแบบทิ้งข้อคิดให้คิดถึงความเป็นจริงในชีวิต ในส่วนของตัวละครจะใช้กลวิธีการนำเสนอตัวละครแบบของการบอกกล่าวโดยอ้อมผ่านสายตาและความคิดคำนึงของตัวละคร และในส่วนฉากจะใช้กลวิธีใช้ฉากสมมติเป็นหลักมีการผสมผสานกับฉากจริงเข้าไปบ้างเล็กน้อย ซึ่งจากกลวิธีต่างๆที่ผู้ประพันธ์นำมาสร้างเป็นผลงานนั้นมีความสมจริงสื่ออารมณ์ได้รุนแรงและเข้มข้นทำให้วรรณกรรมเรื่องนี้กลายเป็น 1 ใน 10 ของนวนิยายจีนที่ทรงอิทธิพลที่สุดในทศวรรษ 1990

คำสำคัญ: การเปลี่ยนแปลงของสังคม กลวิธีการแต่ง หยู่หัว คนตายยาก

¹⁰นักศึกษาศาสาวิชาภาษาจีนธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

¹¹อาจารย์สาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Abstract

The objectives of this study were to 1) examine the changes and consequences of social change in modern Chinese history since The Second Sino – Japanese War to the reform in Deng’s government and 2) analyze the narrative techniques of the author in the Thai version of “To Live” by Yu Huo. This study was a qualitative research, using documents, books, online articles and related research as a research tools to analyze the events, characters and the scenes.

The study revealed that the literature “To Live” by Yu Huo presented life story of the character “Fu Gui. The storylines, characters and scenes reflected the images of China’s society in the midst of the social change. In addition, the story events used the first - person narrative strategies, the action strategies of the story reversed between past and present, and the close - story strategies of the story left the comment about the realities of life to the readers. The character strategies used indirect narration through the eyes and thoughts of the characters. In addition, the scene strategies used the fictional scenes more than the real scenes. The strategies used by the author created realism and intense emotions, therefore this literature had become 1 in the 10 of China’s most influential novels in the 1990s.

Keyword : The changes and consequence of social change, Writing strategies, Yu Huo, To Live

บทนำ

นวนิยายเป็นวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดีที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อนำเสนอผู้อ่าน และได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางในสังคมต่างๆ เนื่องจากนวนิยายเป็นเรื่องสมมุติ(Fiction) ประเภทร้อยแก้วขนาดยาว ซึ่งเล่าเหตุการณ์เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ในสังคม ความ สมจริงของนวนิยายนี้จะปรากฏจากการรับรู้ และรับรสของผู้อ่าน กล่าวคือ ผู้อ่านจะเกิดอารมณ์สะท้อนใจคล้ายตามตัวละครและเหตุการณ์ในเรื่องราว เป็นประสบการณ์ที่ผู้อ่านรับรู้ด้วยตนเอง (กาญจนา วิชญาปกรณ์, 2537 : 12) โดยวรรณกรรมถือเป็นสะพานที่เชื่อมระหว่างบทประพันธ์งานเขียนกับโลกแห่งความเป็นจริง เป็นเครื่องมือแสดงอารยธรรมของสังคมและเป็นกระจกที่สะท้อนภาพทางสังคมและวัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจ รวมไปถึงค่านิยมหรือวิถีประเพณีไม่ว่าจะในยุคสมัยใดหรือเปลี่ยนไปอย่างไรก็ตาม เพราะสิ่งที่ทำให้เกิดวรรณกรรมขึ้นมาได้นั้นก็มาจากรอบ ๆ ตัวหรือสภาพแวดล้อมที่ส่งผลให้ผู้ประพันธ์ได้สะท้อนออกมาให้อยู่ในรูปของตัวหนังสือ หรือกล่าวได้ว่าวรรณกรรมเป็นเครื่องมือที่ใช้สะท้อนสังคมนั้นๆ โดยสังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือต่อนักเขียน และวรรณกรรมหรือนักเขียนมีอิทธิพลต่อสังคม เป็นมูลเหตุให้กลวิธีการแต่งและแนวคิดที่ผู้เขียนได้ถ่ายทอดได้สอดคล้องกับค่านิยมในยุคสมัยนั้น ๆ ด้วย ดังที่กุหลาบ มลลิกะมาส (2543 : 50) กล่าวว่า นวนิยายที่แต่งร่วมยุคสมัยเดียวกัน จะมีลักษณะร่วมกับนวนิยายอื่นๆ ในยุคสมัยนั้น เกิดจากความรู้ ความคิด และ ค่านิยมแห่งยุคสมัยที่ได้หล่อหลอมผู้เขียนให้ สร้างสรรค์ผลงานจากแนวโน้มและความคิดที่ไหลเวียนอยู่ในช่วงนั้นและยังมีความต่างที่เป็นลักษณะเฉพาะของผู้แต่งซึ่งเกิดจากความ เป็นปัจเจกของนักเขียนในด้านการใช้ศิลปะการประพันธ์ โดยผู้ประพันธ์แต่ละคนมีประสบการณ์ความรู้ ความคิด และได้รับอิทธิพลจากค่านิยมในยุคสมัยของตน เป็นแนวคิดเฉพาะแต่ละบุคคล จึงถ่ายทอดความคิดต่าง ๆ ในวรรณกรรมตามแนวโน้มของตนเสมอ

นวนิยายเรื่อง คนตายยาก (活着) เป็นงานเขียนประเภตนวนิยายของหยูหัว (余华) ซึ่งได้รับความนิยมและเป็นที่ยึดจำในแวดวงของผู้อ่าน เป็นวรรณกรรมที่วิพากษ์ถึงความล้มเหลวของการเปลี่ยนแปลงทางยุคสมัยของจีน สะท้อนชีวิตที่เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลง ความรุนแรง รวมไปถึงความสูญเสียในยุคการปฏิวัติของจีน โดยเล่าเรื่องผ่านตัวละครเอกที่มีชื่อว่า ฟูกุ้ย (福贵) ซึ่งเป็นตัวแทนชาวนาในยุคปฏิวัติจีน ที่ต้องเผชิญความผันผวนอุปสรรคในชีวิตหลายครั้ง ไม่ต่างกับสังคมรอบ ๆ ตัวเขาที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ผู้ประพันธ์ได้แต่งเรื่องราวโดยใช้ประวัติศาสตร์จีนตั้งแต่ตอนปลายของยุคก๊กมินตั๋ง การปฏิรูปที่ดิน ช่วงปฏิบัติการก้าวกระโดด 3 ก้าว ตลอดจนถึงช่วงปฏิวัติวัฒนธรรม เป็นฉากในการดำเนินเรื่อง โดยใช้กลวิธีการแต่งและสื่อแนวคิดที่สร้างสรรค์อย่างน่าสนใจ ทำให้วรรณกรรมเรื่องนี้กลายเป็น 1 ใน 10 ของนวนิยายจีนที่ทรงอิทธิพลที่สุดในทศวรรษ 1990 ได้รับรางวัลมากมายทั้งภายในและภายนอกประเทศจีน อีกทั้งได้รับการแปลเป็นภาษาต่างประเทศอีกหลายภาษา เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี ภาษาไทย เป็นต้น

ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและกลวิธีการแต่งในวรรณกรรมจีนฉบับแปลไทยเรื่อง คนตายยาก (活着) ของ หยูหัว (余华) ซึ่งทำให้นวนิยายเรื่องนี้ได้รับความนิยมและยกย่องว่ามีคุณค่าควรแก่การศึกษา อีกทั้งยังจะได้แนวทางในการดำเนินชีวิตและองค์ความรู้ที่มีประโยชน์จากภาพสะท้อนสังคมผ่านนวนิยายเรื่องดังกล่าวอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการเปลี่ยนแปลงและผลที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในประวัติศาสตร์จีนยุคใหม่ตั้งแต่ช่วงสงครามจีนกับญี่ปุ่นครั้งที่สองไปจนถึงช่วงปฏิรูปประเทศที่ปรากฏในวรรณกรรม
2. เพื่อศึกษากลวิธีการแต่งของผู้ประพันธ์ในวรรณกรรมจีนฉบับแปลไทยเรื่องคนตายยาก (活着) ของ หยูหัว (余华)

ประโยชน์ของงานวิจัยชิ้นนี้

1. ทำให้ทราบถึงความเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม การเมืองการปกครอง วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมในช่วงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์มากขึ้น
2. เป็นแนวทางในการศึกษาถึงความสัมพันธ์กันระหว่างประวัติศาสตร์ การเมือง และสังคมกับวรรณกรรมจีนเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

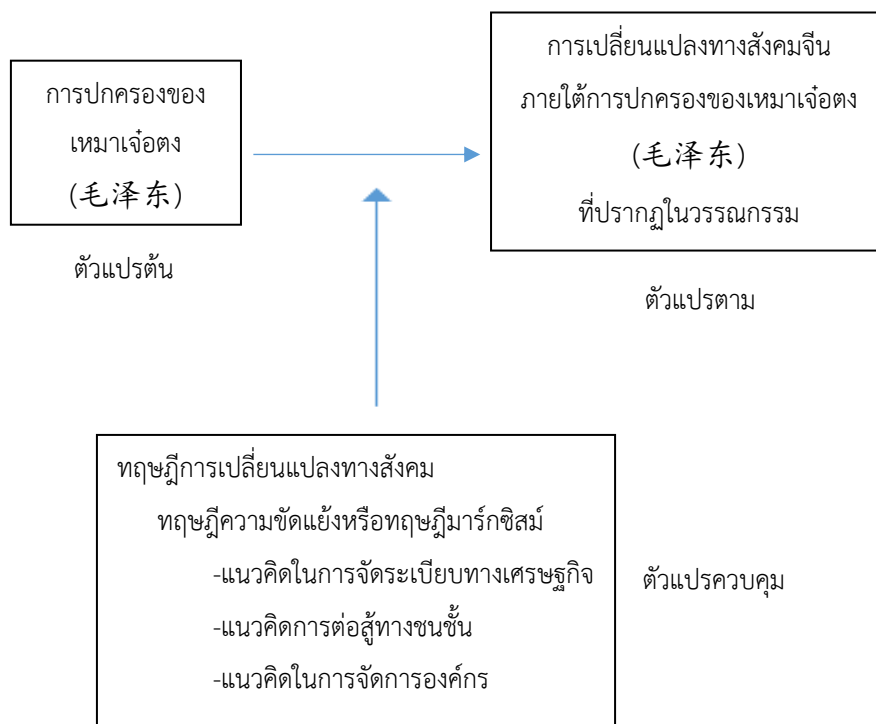
การวิจัยเรื่องวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและกลวิธีการแต่งในวรรณกรรมจีนฉบับแปลไทย เรื่องคนตายยาก (活着) ของ หยูหัว (余华) ผู้วิจัยได้ทำการสืบค้นข้อมูลและได้ทำการศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ และได้นำมาวิเคราะห์ถึงความครอบคลุมของสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และผลที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในประวัติศาสตร์จีนที่ปรากฏในวรรณกรรม อีกทั้งศึกษากลวิธีการแต่งของผู้ประพันธ์ในวรรณกรรมจีนฉบับแปลไทยเรื่อง คนตายยาก ของหยูหัว ให้เห็นภาพที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

สมมติฐานการวิจัย

วรรณกรรมเรื่องคนตายยาก (ภาษาอังกฤษ : To Live, ภาษาจีนตัวย่อ : 活着) โดย หยูหัว (余华) เป็นวรรณกรรมที่ผู้ประพันธ์แต่งขึ้นมาในภายหลังจากยุคการปกครองของเหมาเจ๋อตง (毛泽东) แต่ได้มีการนำเสนอชีวิตของตัวละครผู้ก๊วย (福贵) และครอบครัว ผู้ซึ่งเผชิญชะตากรรมการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในหลายยุคสมัยภายใต้การปกครองของเหมาเจ๋อตง ตั้งแต่ช่วงสงครามจีนกับญี่ปุ่นครั้งที่สอง (ค.ศ.1937-1945) ไปจนถึงช่วงปฏิวัติวัฒนธรรม (ค.ศ.1966-1976) เผยให้เห็นภาพของสภาพสังคมในแต่ละช่วงของยุคนั้น ๆ สะท้อนให้เห็นถึงการวิพากษ์ถึงความล้มเหลวของการเปลี่ยนแปลงสังคมของผู้นำประเทศและสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติของตัวผู้ประพันธ์เกี่ยวกับสังคมจีนในสมัยนั้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำเอาผลการศึกษาทั้งหมดมาประยุกต์ให้เข้ากับประเด็นในการวิจัย โดยอาศัยกรอบแนวคิดเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยใช้ทฤษฎีทางสังคมที่ชื่อว่า ทฤษฎีความขัดแย้งของคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) ที่ใช้อธิบายแนวคิดและสังคมในสมัยเหมาเจ๋อตง แล้วนำมาวิเคราะห์ในแต่ละองค์ประกอบของวรรณกรรม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในช่วงการปกครองของเหมาเจ๋อตง (毛泽东) ที่ปรากฏในวรรณกรรม โดยผู้วิจัยทำการศึกษาในเรื่องวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและกลวิธีการแต่งในวรรณกรรมจีนฉบับแปลไทยเรื่องคนตายยาก (活着) ของ หยูหัว (余华) โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยตามหัวข้อดังนี้

1) ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นของวรรณกรรมกับสังคม นวนิยายเชิงสังคม การวิเคราะห์ วิจัยวรรณกรรม การเมืองการปกครองของประเทศจีนในช่วงก่อนและระหว่างการปกครองของเหมาเจ๋อตง (毛泽东) และทฤษฎีของคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx)

2) การเลือกคัดข้อมูล

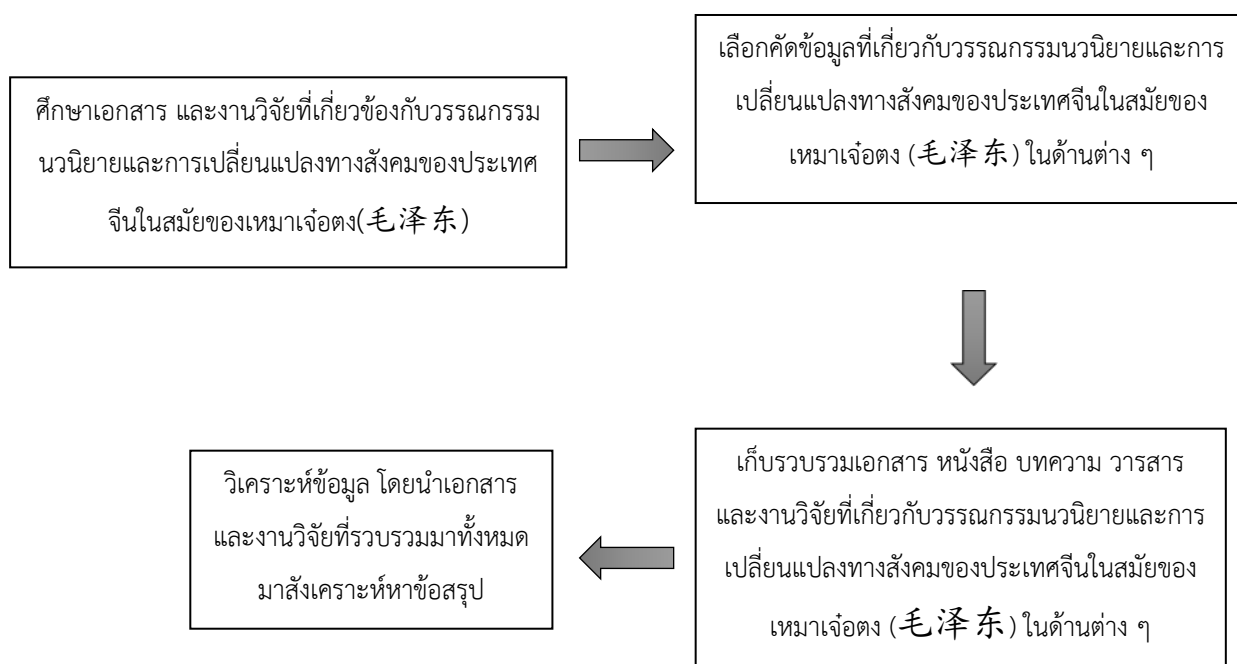
ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลเกี่ยวกับวรรณกรรมและสังคมจีนในด้านต่าง ๆ เช่น นิยามและความหมายของวรรณกรรม นวนิยาย และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ประเภทของวรรณกรรม ทฤษฎีทางวรรณกรรม และทฤษฎีการขัดแย้งของคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) เป็นต้น มาให้มากที่สุดเพื่อมาสังเคราะห์เอกสาร

3) การเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้จัดเก็บรวบรวมเอกสาร หนังสือ บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมนวนิยาย และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของประเทศจีนในสมัยของเหมาเจ๋อตง (毛泽东) ในการคัดเลือกข้อมูล โดยจะเก็บทฤษฎีทางวรรณกรรมในเชิงการวิเคราะห์ วิจัยแนวคิด นโยบายของเหมาเจ๋อตงที่มาจากแนวคิดของ มาร์กซิสต์ มาคัดแยกแบ่งเอกสารตามหัวข้อที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้แล้วในข้างต้น

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำเอาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมนวนิยายและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของประเทศจีนในสมัยของเหมาเจ๋อตง (毛泽东) เช่น ทฤษฎีในการวิเคราะห์ วิจัยวรรณกรรม ทฤษฎีการขัดแย้งของคาร์ล มาร์กซ์ การปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์ เป็นต้น นำมาเป็นรูปแบบเป็นแบบแผนในการศึกษาวิเคราะห์ เพื่อให้เห็นความชัดเจนมากขึ้นตามที่ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้แล้วในด้านของสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและผลที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในประวัติศาสตร์จีนที่ปรากฏในวรรณกรรม และด้านกลวิธีการแต่งของผู้ประพันธ์ในวรรณกรรมจีนฉบับแปลไทยเรื่อง คนตายยาก (活着) ของ หยูหัว (余华)

แผนผังขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารแล้วนำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยอาศัยหลักในการวิเคราะห์ วิจัยวรรณกรรม โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์จากเอกสาร หนังสือ บทความ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาสังเคราะห์โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และนำไปสู่การสร้างข้อสรุป และนำเสนอในรูปของเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าอย่างละเอียดแล้ว ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในข้างต้นและผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากโครงเรื่อง กลวิธีการเล่าเรื่อง ตัวละครและฉาก เป็นองค์ประกอบในการวิเคราะห์วรรณกรรม

ผลการศึกษาสภาพการเปลี่ยนแปลงและผลที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในประวัติศาสตร์จีนยุคใหม่ตั้งแต่ช่วงสงครามจีนกับญี่ปุ่นครั้งที่สอง จนถึงช่วงปฏิรูปประเทศ ที่ปรากฏในวรรณกรรม

1. เหตุการณ์ของเรื่อง กล่าวถึงในช่วงของสงครามจีนกับญี่ปุ่นครั้งที่ 2 ช่วงสงครามกลางเมืองระหว่างพรรคก๊กมินตั๋งและพรรคคอมมิวนิสต์ ช่วงปฏิรูปที่ดิน ช่วงก้าวกระโดดไปข้างหน้า ช่วงปฏิวัติวัฒนธรรม และช่วงการปฏิรูปประเทศ ดังนี้

ช่วงของสงครามจีนกับญี่ปุ่นครั้งที่ 2 จะเป็นการพูดถึงสภาพหลังจากสิ้นสุดสงคราม สภาพสังคมในช่วงนี้ของวรรณกรรมจะยังคงอยู่ภายใต้การปกครองของพรรคก๊กมินตั๋งเป็นหลัก ซึ่งจะยังเป็นสังคมในลักษณะของสังคมเกษตรกรรมที่ชาวนาหาเลี้ยงชีพด้วยการเพาะปลูก และสังคมระบบศักดินา ที่เจ้านายถือเป็นชนชั้นที่สูงกว่า ชนชั้นล่างจะเปรียบเสมือนบริวารที่ต้องพึ่งพิงเจ้านาย ต้องเป็นมือเป็นเท้าให้กับชนชั้นที่สูงกว่า ซึ่งจะเห็นได้จากบทบาทและพฤติกรรมของตัวละครฟูกุ้ย (福贵) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

‘ตอนเรียนหนังสือ ข้าไม่เคยเดินเอง จะขี่หลังลูกจ้างในบ้านไป พอเลิกเรียนเขาก็ก้มหลังรอนานอบน้อมอยู่ที่นั่น พอขึ้นหลังเสร็จข้าก็ตบหัวลูกจ้างแล้วส่ง “ฉางเกิน วิ่ง”’

หยูหัว (余华), คนตายยาก (活着), หน้า 14-15

หรือหลังจากที่ฟูกุ้ยเสียพนันไปจนหมดตัวและต้องมาเช่าที่นาเพื่อที่จะหาเลี้ยงครอบครัว ซึ่งได้กล่าวถึงเจ้าของที่ดิน “หลงเอ้อ” ในฐานะที่กลายมาเป็นเจ้าที่ดินปล่อยเช่าที่ดินให้ตน ซึ่งตัวฟูกุ้ยนั้นต้องให้ความเคารพในฐานะที่สูงกว่าของหลงเอ้อ

‘ข้าเช่าที่นาของหลงเอ้อ จึงกลายเป็นชาวนาเช่าของเขา จะเรียกเขาว่าหลงเอ้อ อย่างแต่ก่อนไม่ได้ ต้องเรียกนายท่าน.....’

หยูหัว (余华), คนตายยาก (活着), หน้า 45

ช่วงสงครามกลางเมืองระหว่างพรรคก๊กมินตั๋งและพรรคคอมมิวนิสต์ ในช่วงนี้ของวรรณกรรมจะเป็นการเน้นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทางฝั่งก๊กมินตั๋งมากกว่า โดยจะเริ่มตั้งแต่ที่ตัวละครที่เป็นทหารก๊กมินตั๋งจับชาวบ้านไปเป็นทหาร เพื่อต่อสู้กับบรรดาทหารปลดแอก ซึ่งในตอนนั้นตัวละครฟูกุ้ย (福贵) ก็โดนจับตัวไปเพื่อไป

เป็นทหาร ซึ่งตามที่ได้กล่าวไปในบทบทวนวรรณกรรมนั้นที่ว่า สภาพสังคมก่อนที่คอมมิวนิสต์จะเข้ามาปกครองจีน ประเทศจีนนั้นยังคงอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋ง ซึ่งพรรคก๊กมินตั๋งให้การสนับสนุนด้านทุนนิยม นั่นก็คือจะให้การสนับสนุนชนชั้นสูงหรือชนชั้นที่มีฐานะต่อต้านคอมมิวนิสต์อย่างรุนแรง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นบรรดาผู้ใช้แรงงาน จึงต้องออกมาปราบปรามอย่างเต็มกำลัง ทำให้บรรดาผู้ใช้แรงงานจำนวนมากได้รับความลำบากเป็นอย่างมาก ต่อมาเมื่อเริ่มมีการต่อต้านจากบรรดากลุ่มคอมมิวนิสต์ และเพื่อที่จะทำให้ฝ่ายก๊กมินตั๋งชนะทางฝ่ายก๊กมินตั๋งจึงได้มีการจับตัวชาวบ้านมาเป็นกองกำลังของตนในการต่อสู้กับบรรดากลุ่มปลดแอก (นิยมรัฐอมฤต และจาง ซีเจิ้น, 2560 : 85-86) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

‘รอนจไม่มีอะไรมาทำเป็นพินทุงข้าวแล้ว ท่านประธานาธิบดีเจียงก็ยังไม่มาช่วยพวกเราออกไป ยังดีที่ตอนนั้นเครื่องบินไม่มาทิ้งข้าวสารแต่เป็นต๋ำปึง ต๋ำปึงเป็นถุง ๆ ทหารฮือกันเข้าไปยื้อแย่งอย่างกับฝูงสัตว์.....’

หยูหัว (余华), คนตายยาก (活着), หน้า 56

‘.....เวลานั้นแถวใกล้ ๆ มีกระสุนว่อนไปมา บางครั้งก็พุ่งเข้าใส่มืออยู่ หนหนึ่งข้ากำลังวิ่งอยู่ จู่ ๆ ก็มีคนข้าง ๆ ล้มลง ข้ายังนึกว่าเขาเป็นลมเพราะความหิว พอหันกลับไปดู เห็นหัวหายไประยะหนึ่ง ข้าตกใจจนเข้าอ้อนเกือบล้มลง การแย่งต๋ำปึงยากกว่าแย่งข้าวสารเสียอีก ว่ากันว่าแต่ละวันจะมีทหารก๊กมินตั๋งแย่งกันออกมาตายจำนวนมาก.....’

หยูหัว (余华), คนตายยาก (活着), หน้า 57

‘คนเจ็บมีมากขึ้นเรื่อย ๆ พอเสียงปืนใหญ่ดังขึ้น ก็จะมีเปลหามมาที่นี่ แล้วตะโกน หนึ่ง สอง สาม ทั้งคนเจ็บลงกับพื้น ตอนแรกคนเจ็บยังกระจายกันเป็นจุด ๆ ไม่นานต่อมาก็เรียงติดกันเป็นพืด ต่างร้องโอดโอยด้วยความเจ็บปวด เสียงร้องนั้นข้าลืมไม่ลงไปตลอดชาติ.....’

หยูหัว (余华), คนตายยาก (活着), หน้า 59

ช่วงปฏิรูปที่ดิน ภายหลังจากการที่พรรคคอมมิวนิสต์ได้รับชัยชนะและได้ประกาศสถาปนาสาธารณรัฐ-ประชาชนจีนขึ้น โดยมีเหมาเจ๋อตง (毛泽东) ขึ้นเป็นประธานาธิบดี ก็ได้มีการกำหนดนโยบายในการปฏิรูปที่ดินขึ้นมา เพื่อกำจัดหรือลดบทบาทการกดขี่ของชนชั้นเจ้าที่ดินออกไป และยกระดับชีวิตของชนชั้นที่ต่ำลงมาและชนชั้นกรรมาชีพให้มีความเท่าเทียมกันในสังคม (ศิริพร ดาบเพชร, 2560) ซึ่งตัวละครฟูกูย (福贵) ก็ได้บรรยายเหตุการณ์ในส่วนของตัวเองที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงตามนโยบาย ที่มีการลงโทษไปจนถึง

ประหารชีวิต เป็นการสะท้อนถึงนโยบายของเหมาเจ๋อตงในการปฏิรูปที่ดินของสาธารณรัฐ-ประชาชนจีน ซึ่งถือเป็นการต่อสู้ทางชนชั้น ที่ว่าด้วยการริบที่ดินของชนชั้นเจ้าที่ดิน และแจกจ่ายให้แก่ชาวนาที่ไม่มีที่ดินหรือมีไม่เพียงพอในการเพาะปลูก มีการฉีกกำลังกันในบรรดาชาวนาจน และชาวนากลาง ทำให้ชาวนารวย และทำให้เจ้าที่ดินอยู่โดดเดี่ยว ประกอบกับในช่วงขณะนั้น พรรคคอมมิวนิสต์กำลังอยู่ในช่วงของการพยายามกำจัดศัตรูทางการเมือง และหัวนเกรงต่อผู้ต่อต้านที่จะทำการปฏิวัติซ้อน จึงพยายามค้นหาคนอาชญาที่อาจเป็นภัยและทรยศสิน และมักจะถูกเจ้าหน้าที่คอมมิวนิสต์ขู่เชิญ และทรมานจนได้สิ่งนั้น ๆ มา แล้วคนเหล่านั้นอาจถูกทางเจ้าหน้าที่คอมมิวนิสต์เพ่งเล็งว่าจะเป็นผู้กบฏ เหมือนดังหลงเอ้อ (龙二) ในวรรณกรรม ที่อาจจะหวงในทรัพย์สินที่ดินของตน ถึงขนาดไปขู่และลงมือทำร้ายคนเช่าที่ ผลสุดท้ายจึงถูกจับตัวไปและลงโทษด้วยการประหารชีวิตดังตัวอย่างต่อไปนี้

‘ตอนที่ข้ากลับมา ในหมู่บ้านเริ่มมีการปฏิรูปที่ดินแล้ว ข้าได้ที่นาห้าหมู ซึ่งก็คือที่นาที่เคยเช่าจากหลงเอ้อ คราวนี้หลงเอ้อแยละ เขาเป็นเจ้าของที่ดิน มีอำนาจอยู่ได้ไม่ถึงสี่ปี พอปลดปล่อยก็จบเห่ พรรคคอมมิวนิสต์ยึดที่นาของเขา เอาไปแบ่งให้คนที่เคยเช่านาเมื่อก่อน แต่เขายังไม่กลับเนื้อกลับตัว ไปขู่คนเช่าที่ แล้วมีคนไม่ยอม เขาจึงลงมือทำร้าย หลงเอ้อหาเรื่องเดือดร้อนใส่ตัวแท้ ๆ รัฐบาลประชาชนจับเขาไปบอกว่าเขาเป็นเจ้าที่ดินร้ายกาจ หลงเอ้อถูกส่งไปติดคุกในเมือง แต่เขายังไม่ยอมสารภาพความจริง ปากแข็งยิ่งกว่าหิน ในที่สุดจึงถูกประหาร’

หยูหัว (余华), คนตายยาก (活着), หน้า 67-68

ช่วงก้าวกระโดดไปข้างหน้า เป็นช่วงที่มีการรณรงค์จัดตั้งนโยบายก้าวกระโดดไกลและคอมมูนประชาชนจีน ซึ่งเป็นนโยบายที่มีการระดมบรรดาเหล่ามวลชนเข้าร่วมฟื้นฟูประเทศในด้านต่าง ๆ โดยจะเป็นรวมกองการผลิตในแต่ละหมู่บ้านเข้าด้วยกัน แล้วให้เป็น "หนึ่งหมู่บ้านต่อหนึ่งคอมมูน" และการเร่งการผลิตให้ได้เป็นสองเท่าจากที่ตั้งเอาไว้ตามแผน (ศุภรัตน์ เพชรสกุลวงศ์, 2549 :67) ซึ่งแรงงานในคอมมูนนั้นจะอุทิศตนให้กับคอมมูนตั้งแต่เช้าจรดเย็นด้วยความทุ่มเท และยังเน้นการใช้ทรัพยากรและแรงงานที่มีอยู่ภายในประเทศมาพัฒนาและสร้างผลผลิตให้เพียงพอต่อคนในประเทศ ซึ่งจะเห็นได้จากการที่หัวหน้าคอมมูนหรือหัวหน้าหมู่บ้านจัดสรรงานในแต่ละวันให้ทุกคนแยกย้ายกันไปทำ ทุกคนต้องมีหน้าที่ของตนและปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับอย่างเคร่งครัด ระดมทุบกระทุษของแต่ละบ้านแล้วนำเอามาหลอมเหล็ก เพื่อให้ได้ผลผลิตที่เพียงพอต่อความต้องการของทางรัฐบาล จนถึงขั้นนำเอาสิ่งที่เป็นเหล็กกรอบ ๆ ตัวเช่น กระทะ ประตูลูกเหล็ก จอบ เสียม ตะปู มาแทนเป็นแร่ โดยสิ่งที่คอมมูนจะให้แก่สมาชิกก็คือ หลักประกันในชีวิตประจำวันต่าง ๆ ซึ่งในเนื้อเรื่องก็จะมีกรกล่าวถึงเหตุการณ์การนำเอาสิ่งของรอบ ๆ ตัวมาใช้แทนเป็นแร่ (ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ, 2556 :187-188) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

‘.....ต่อมาไม่นานนัก แม้แต่กระทะในครัวก็ยังตกเป็นของคอมมูน บอกว่าจะเอาไปหลอมเหล็ก วันนั้นหัวหน้าคอมมูนพาคนมาทุบเอากระทะไปที่ละ

หลัง.....ข้าเอากะทะออกมาวางที่พื้น คนหนุ่มสองคนเอาจอบมาทุบ แต่ไม่ก่ที่กะทะดี ๆ ก็บู๊บี้ เจียนเงินยื่นอยู่ข้าง ๆ เห็นแล้วรู้สึกเสียดายจนน้ำตาาร่วง เธอพูดกับหัวหน้าว่า

“ทุบกะทะแล้ว วันหลังจะกินกันยังงัย”

“ไปกินที่โรงครัว” หัวหน้าตอบพร้อมกับโบกมือ “หมู่บ้านทำโรงครัวไว้ ทุบกะทะแล้ว ทุกคนไม่ต้องทำกับข้าวกินเองที่บ้าน จะได้ออมแรงไว้ทำงานเพื่อลัทธิคอมมิวนิสต์ พอหิวก็วิ่งไปที่โรงครัว มีทั้งปลาทั้งเนื้อให้กินเหลือเฟือ”

หยูหัว (余华), คนตายยาก (活着), หน้า 80-81

‘หลังจากเปิดโรงครัวได้สองวัน หัวหน้าก็ให้คนหนุ่มสองคนไปซื้อกะทะหลอมเหล็กที่ในเมือง กะทะที่ทุบทิ้งกับเศษเหล็กยังกองอยู่ที่ลานตากข้าว หัวหน้าชี้ไปที่กองนั้นแล้วพูดว่า

“ต้องรับเอาไปหลอม อย่าปล่อยทิ้งไว้อย่างนี้”

หยูหัว (余华), คนตายยาก (活着), หน้า 82-83

ช่วงปฏิวัติวัฒนธรรม เหตุการณ์ในวรรณกรรมที่ตัวละครผู้ก๊วย (福贵) ได้กล่าวถึงนั้น จะเป็นเหตุการณ์ที่ทหารหรือหน่วยพิทักษ์แดง (红卫兵) ที่เหมาเจ๋อตง (毛泽东) ได้มีมติตั้งขึ้น หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า เรดการ์ด (วีระชัย โชคมุกดา, 2554 :285-290) มีการเคลื่อนไหวที่รุนแรงมากขึ้น มีการปิดโปสเตอร์ติดรูปตามฝาผนัง เขียนบทความโจมตี เผยแพร่ในวารสารหนังสือพิมพ์ และวิทยุ และยังคงตามด้วยการจับกุมของขบวนการเรดการ์ดจับกุมโจมตีบุคคลนั้น ๆ แล้วเริ่มประจานเพื่อเป็นตัวอย่างในการโจมตีคนต่อ ๆ ไป ความรุนแรงจากพวกเรดการ์ดปรากฏไปทั่วทั้งทำลายสถานที่บ้านช่องบ้านเมือง เหตุการณ์ที่ปรากฏในวรรณกรรม เช่น การบรรยายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเมือง เหตุการณ์ที่ขบวนการเรดการ์ด หรือทหารพิทักษ์แดงเดินขบวนเข้ามาหาที่หมู่บ้าน และพบกับหัวหน้าหมู่บ้าน (队长) ก่อนที่จะถูกคุมตัวเข้าไปในเมือง ซึ่งจะสังเกตได้ว่าไม่มีใครกล้าที่จะเข้าไปห้ามปรามได้เลย เนื่องจากภาพเหตุการณ์รุนแรงต่าง ๆ ที่เกิดจากการเคลื่อนไหวของกลุ่มทหารพิทักษ์แดงเริ่มเต็มไปด้วยในทุกพื้นที่ จึงไม่มีใครกล้าเสี่ยงที่จะเข้าไปช่วยเหลือ รวมไปถึงเหตุการณ์ของอีกตัวละครหนึ่ง ซึ่งก็คือ ชุนเซิง (春生) ที่เป็นนายอำเภออาศัยอยู่ในเมือง เป็นต้น ที่สะท้อนให้เห็นถึงการกล่าวหาที่บางครั้งนั้นก็ไม่ใช่เป็นธรรมดาต่อใครหลาย ๆ คนของเหล่าขบวนการพิทักษ์แดง รวมไปถึงการลงโทษที่ไม่เป็นธรรมอีกด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

‘ทุกครั้งที่เข้าเมือง พอเห็นที่ไหนมีคนมากเข้าจะเลี้ยว ในเมืองมีเรื่องชกต่อยกันทุกวัน หลายครั้งข้าเห็นคนโดนตีจนลงนอนกับพื้นลุกไม่ขึ้น มีนาหัวหน้าถึงไม่ไปประชุมในเมืองแล้ว ทางคอมมูนมักจะส่งคนมาแจ้งให้หัวหน้าไปที่อำเภอเพื่อเข้าร่วมประชุมข้าราชการระดับสาม แต่หัวหน้าไม่ไป เขาแอบบอกพวกข้าว่า

“ในเมืองวัน ๆ มีแต่เรื่องฆ่ากัน ชักลัวแทบตาย ตอนเช้า
เมืองไปประชุมก็เหมือนเข้าไปในโรงศพ”

หยูหัว (余华), คนตายยาก (活着), หน้า 143-144

หรือในช่วงที่ตัวละครฟูกุย (福贵) ได้บรรยายถึงเหตุการณ์ของ ชุนเซิง (春生) ที่เป็นนายอำเภออยู่ในเมือง
แล้วโดนจับตัวมาลงโทษโดยกลุ่มเรดการ์ด

‘วันนั้นข้าเข้าเมืองไปเยี่ยมเฟิงเสี่ย ระหว่าง
ทางเห็นคนกลุ่มหนึ่งใส่หมวกกระดาก มีป้ายแขวนที่หน้าอก โดนคุมตัวตระเวนไปทั่วเมือง
ตอนแรกข้าไม่ได้ใส่ใจ จนกระทั่งขบวนมาถึงข้างหน้า ข้าสะดุ้งเฮือก คนที่เดินอยู่หน้าสุดคือ
ชุนเซิงนั่นเอง.....’

ชุนเซิงโดนพวกนั้นทำร้ายจนล้มลงกับพื้น ทับ
บนป้ายไม้ ตีนของใครคนหนึ่งเตะเข้าที่หัวเขา เสียงดังสนั่นหวั่นไหวเหมือนกับโดนเท้าเจาะ
เป็นรู เขานอนหมอบแน่นิ่ง ชุนเซิงโดนทำร้ายจนพูดไม่ได้ เกิดมาข้าไม่เคยเห็นการทำร้าย
แบบนี้มาก่อน ชุนเซิงกองอยู่ที่พื้นเหมือนก้อนเนื้อ ปลอ่ยให้พวกนั้นเตะ.....’

หยูหัว (余华), คนตายยาก (活着), หน้า 147

ช่วงการปฏิรูปประเทศ เริ่มต้นขึ้นมาหลังการสิ้นสุดการปฏิวัติวัฒนธรรม และสิ้นสุดของการ
ปกครองของเหมาเจ๋อตง(毛泽东) เข้าสู่ช่วงการปกครองของเติ้งเสี่ยวผิง (邓小平) ที่หันมาเน้นนโยบายใน
การพัฒนาประเทศให้มีความทันสมัยทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเกษตรกรรม ด้านอุตสาหกรรม ด้านการพัฒนาประเทศ
และด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (รัตนภรณ์ เหล่ายิ่งเจริญ, 2553) ตัวละครฟูกุย (福贵) ได้บรรยาย
เหตุการณ์ไว้อย่างคร่าว ๆ ไม่ได้กล่าวเจาะจงในด้านนี้มาก แต่ก็เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากช่วงการ
ปกครองของเหมาเจ๋อตง (ระบบคอมมูน) ไปเป็นช่วงการปกครองของเติ้งเสี่ยวผิง (ปฏิรูปประเทศ) ที่สามารถเห็น
ได้ชัดเจน คือจะเป็นผลที่เกิดขึ้นในด้านของภาคเกษตรกรรมเป็นหลัก ซึ่งมีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง
ที่ว่าสังคมจีนชนบทเป็นสังคมเกษตรกรรม ในเนื้อหาส่วนอื่น ๆ ก็ยังได้มีการกล่าวถึงการเลี้ยงสัตว์ ปลุกพืช เพื่อนำ
ผลผลิตที่ได้ไปจำหน่ายและมีรายได้เป็นของตนเอง ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งในนโยบายของการพัฒนาด้านการเกษตร
โดยจะเห็นว่ามีแตกต่างกับระบบ คอมมูนที่จะเน้นการรวมกองการผลิตในแต่ละหมู่บ้านเข้าด้วยกัน เป็นผลผลิต
ของแต่ละหมู่บ้าน แต่ละคอมมูนมากกว่าการสร้างผลผลิตและรายได้ให้เฉพาะตนดังตัวอย่างต่อไปนี้

‘ขู่เกินมาอยู่กับข้าได้ครึ่งปี หมู่บ้านก็เริ่มมีระบบการเหมางานให้
แต่ละครอบครัวทำ จึงลำบากขึ้น ข้าได้ที่ดินหมู่ครึ่ง ข้าจะกล่อมแกล้มทำงานกับคนอื่นไป
เรื่อย ๆ อย่างแต่ก่อนไม่ได้แล้ว’

หยูหัว (余华), คนตายยาก (活着), หน้า 147

จากเหตุการณ์ทั้งหมดที่ได้กล่าวมา 6 ช่วงเหตุการณ์ที่ปรากฏในวรรณกรรม ผู้ประพันธ์ได้ยกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง นำเอามาสร้างสรรค์เป็นโครงเรื่องที่ช่วยให้ผู้อ่านอ่านแล้วรู้สึกสมจริง เห็นได้ถึงปัญหาและผลที่เกิดขึ้นจริงในสังคมจีนในขณะนั้นที่สะท้อนออกมาในงานเขียน ที่เมื่อได้อ่านแล้วนั้นก็จะได้เห็นถึงแนวคิดต่างๆ ของคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) ที่เหมาเจ๋อตง (毛泽东) นำเอามาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องเข้ากับสังคมในประเทศจีน ซึ่งจะเห็นได้ทั้งผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ แต่ทว่าในวรรณกรรมนวนิยายเรื่อง คนตายยาก (活着) นี้เป็นวรรณกรรมที่ผู้ประพันธ์มีความตั้งใจที่จะเขียนวิพากษ์ถึงความล้มเหลวที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงมากกว่าเขียนให้เห็นถึงผลสำเร็จของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จึงทำให้ภาพที่มองเห็นจากการอ่านเป็นไปในแนวลบที่เต็มไปด้วยการสูญเสียเสียส่วนใหญ่

ผลการศึกษาวิธีการแต่งของผู้ประพันธ์ในวรรณกรรมจีนฉบับแปลไทยเรื่อง คนตายยาก (活着) ของ หยูหัว (余华)

1. โครงเรื่อง

1.1 การเปิดเรื่อง จากการศึกษาพบว่า ผู้ประพันธ์วางโครงเรื่องและเปิดเรื่องในรูปแบบการเล่าเรื่องแบบย้อนต้น ผ่านสังคมชนบทของจีนโดยให้ตัวละครผู้ก๊วย (福贵) เป็นตัวดำเนินเรื่อง โดยเหตุการณ์ของเรื่องจะเริ่มตั้งแต่ตัวละครผู้ก๊วย (福贵) ที่เล่าถึงเหตุการณ์ชีวิตของตนที่เปลี่ยนแปลงผกผันมาตั้งแต่อดีต ที่เดิมที่เป็นถึงขุนชายในตระกูลที่ร่ำรวยมีฐานะ มีที่ดินที่ได้รับมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษประมาณ 40 กว่าไร่ ได้แต่งงานกับลูกสาวเจ้าแกร้านขายข้าวสารในเมือง ซึ่งเป็นครอบครัวที่มีฐานะทางการเงินทัดเทียมกัน แต่ด้วยการใช้ชีวิตที่ย่ำแย่ไปกับสิ่งอบายมุขต่าง ๆ ทั้งเล่นการพนันและเที่ยวผู้หญิง จึงทำให้ชีวิตของผู้ก๊วย (福贵) และครอบครัวพลิกจากหน้ามือเป็นหลังมือ ต้องใช้ชีวิตด้วยความยากลำบาก กลายมาเป็นชาวนาที่ในแต่ละวันต้องก้าวผ่านชีวิตด้วยความหวัง ต้องอดทนต่อสู้กับสภาพความยากจนที่เผชิญอยู่ และต้องพยายามที่จะใช้ชีวิตอยู่ให้รอดท่ามกลางเหตุการณ์ต่างๆ อันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติหรือเหตุการณ์จากการเปลี่ยนแปลงทางสภาพสังคมการเมือง ตลอดจนการสูญเสียบุคคลในครอบครัวจนหมดสิ้น ซึ่งเรื่องราวส่วนใหญ่ของเรื่องเป็นการเล่าเรื่องผ่านการสะท้อนชีวิตของตัวละครผู้ก๊วย (福贵) เป็นหลัก

1.2 การดำเนินเรื่อง จากการศึกษาพบว่า ผู้ประพันธ์ได้เลือกใช้กลวิธีในการดำเนินเรื่อง เป็นการเล่าเรื่องแบบย้อนกลับไปมาที่จะเป็นการดำเนินเรื่องในรูปแบบของการเล่าย้อนสลับกันไปมาระหว่างอดีตกับปัจจุบัน โดยมีตัวละครหลักซึ่งมีชีวิตอยู่ในปัจจุบันเล่าถึงเรื่องในอดีตในช่วงเวลาหนึ่ง เมื่อเล่าเหตุการณ์ในช่วงเวลานั้นจบลงเรื่องก็จะกลับมาอยู่ ณ ตัวละครในเวลาปัจจุบัน ผู้ประพันธ์ได้ใช้กลวิธีนี้ในการกำหนดให้ตัวละครผู้ก๊วย (福贵) เล่ากลับไปกลับมาหลายครั้ง จนหมดเหตุการณ์ที่จะเล่า แล้วจึงกลับมาหยุดที่ตัวละครในปัจจุบัน ซึ่งพอเป็นในปัจจุบันตัวละครที่เป็นตัวดำเนินเรื่องก็จะกลายเป็นตัวประกอบแทนผู้ก๊วย และดำเนินต่อไปจนจบลง โดยในตอนแรกที่เริ่มเรื่องจะเป็นการดำเนินเรื่องโดยตัวประกอบในปัจจุบันที่เดินทางเดินทางไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ จนได้มาพบกับตัวละครเอก ซึ่งก็คือผู้ก๊วย หลังจากนั้น

ผู้ก็จะเป็ฝ่ายดำเนินเรื่องต่อ โดยการเล่าเรื่องย้อนกลับไปในอดีตถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ทั้งตนและครอบครัวได้ประสบให้กับตัวละครประกอบนี้ฟัง เมื่อจบเหตุการณ์ในจุดหนึ่งแล้ว เรื่องก็จะกลับมาอยู่ในปัจจุบันที่ผู้กับตัวประกอบนี้อยู่ด้วยกัน และก็จะเล่าย้อนกลับไปสู่อดีตอีกครั้ง ซึ่งผู้ประพันธ์ได้ใช้กลวิธีนี้ไปจนจบเรื่อง โดยผู้วิจยจะทำการยกตัวอย่างดังต่อไปนี้

‘.....จากนั้นตาแก่กับผมก็นั่งลงที่ใต้ต้นไม้ร่มครึ้ม ในยามบ่ายกลางแดดจ้า ตาแก่เล่าเรื่องราวของแกเองให้ผมฟัง

เมื่อสี่สิบกว่าปีก่อน พ่อข้าเคยเที่ยวไปเที่ยวมาอยู่แถวนี้ สวมชุดผ้าแพรสีดำ ขอบเอามือไขว้หลัง.....’

หยูหัว (余华), คนตายยาก (活着), หน้า 13

‘พอเล่าถึงตอนนี้ผู้ก็มองหน้าผมแล้วหัวเราะหิหิ คนเสเพลเมื่อสี่สิบปีก่อน เวลานั้นนั่งรถเลื่อนอยู่บนพื้นหญ้า ตาหรีเล็กเมื่อถูกแดดที่ลอดใบไม้ลงมา ทำเลอะโคลน หัวที่โกนเกลี้ยงมีผมขาวงอกแซมประปราย ผิวที่หน้าอกย่นเป็นริ้ว ๆ มีเหงื่อซึมไหลลงมา เวลานั้นควายแก่ตัวนั้นกำลังนอนแช่ในหนองน้ำสีเหลือง เห็นแต่หัวกับสันหลังที่เป็นเส้นยาว.....’

หยูหัว (余华), คนตายยาก (活着), หน้า 39

‘บายวันนั้นผมอยู่กับชายชราผู้นี้ตลอด ตอนที่เขากับควายพักหายเหนื่อยแล้วลงไปทำนาต่อ ผมก็ไม่คิดจะจากไป ยังคงเฝ้ารออยู่ที่ใต้ต้นไม้ เหมือนทหารรักษาการณ์คนหนึ่ง.....

จากนั้นผมกับเขาก็นั่งที่ร่มไม้ ผมขอให้เขาเล่าเรื่องของตัวเองต่อ เขามองหน้าผมด้วยความซาบซึ้ง เหมือนผมกำลังทำอะไรให้เขาอยู่ ด้วยความรู้สึกว่าชีวิตของตัวเองเป็นที่สนใจของคนอื่น เขาจึงแสดงความยินดีออกมาทางสีหน้า’

หยูหัว (余华), คนตายยาก (活着), หน้า 122-123

จากตัวอย่างที่กล่าวมาในข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าผู้วิจยได้เลือกเอาเนื้อหาในส่วนที่เล่าย้อนกลับมาในปัจจุบันแล้วเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจะเป็นการเล่าเรื่องผ่านมุมมองของตัวประกอบนี้ต่อตัวละครผู้ (福贵) ที่เล่าเรื่องของตนเองให้ฟัง และหลังจากนั้นก็เล่าย้อนกลับไปในอดีตต่อไป

1.3 การปิดเรื่อง จากการศึกษาจะพบว่า ผู้ประพันธ์ได้เลือกใช้กลวิธีในการปิดเรื่อง ในรูปแบบของการจบแบบทิ้งข้อคิดให้คิดถึงความเป็นจริงในชีวิต เป็นการปิดโดยปล่อยให้เรื่องจบลงด้วยตัวของมันเองตามธรรมชาติ เหมือนเรื่องราวในชีวิตจริงซึ่งในความเป็นจริงนั้นไม่มีทางที่จะจบสิ้นลงได้ ซึ่งผู้อ่านเมื่อได้อ่านจนจบแล้วก็จะตีความไปได้ใน 2 มุม คือ จบลงด้วยความสุข ที่ถึงแม้ว่าตัวผู้ (福贵) จะได้ข้ามผ่านการสูญเสียมากมาย แต่สุดท้ายก็ยังมีความสุข กับการใช้ชีวิตเล็ก ๆ ของตนในบั้นปลายสุดท้ายของชีวิตกับเพื่อนคู่ชีวิตในยามแก่ชราเป็นควายแก่ ๆ ตัวหนึ่ง กับจบลงด้วยความ

โคกเศร้า ผิดหวัง เพราะจากที่ผู้ก๊วยนั้นมีครอบครัวที่มีฐานะ กลับต้องสูญเสียทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สิน และบุคคลอันเป็นที่รักในครอบครัว จนเหลือเพียงแต่ตนเอง ต้องใช้ชีวิตอย่างเงิบเหงาและอ้างว้างต่อไปจนถึงจุดสิ้นสุดของชีวิต ซึ่งไม่ว่าจะมองในมุมไหนก็ตาม ก็พบว่า มันจะเป็นไปตามชีวิตจริงของมนุษย์ ที่ย่อมจะมีทั้งความสมหวัง ความสุข ความพลาดพลั้ง และความล้มเหลวโดยผู้วิจัยจะทำการยกเนื้อหาในส่วนท้ายของเรื่องมา ดังต่อไปนี้

‘ตาแก่พูดพลางลุกขึ้นยืน เอามือปิดฝุ่นที่กัน
ตะไคร้เรียกควายที่หนึ่ง ควายก็เดินเข้ามา พอมายู่ข้าง ๆ ตาแก่ มันก็ก้มหัวลง ตาแก่จึงหยิบไถ
ขึ้นพาดกับไถแล้วจึงเชือกพาควายเดินไป ข้า ๆ

คนแก่กับควายแก่ค่อย ๆ ห่างออกไป ผมได้ยิน
เสียงแหบเครือบาดใจของคนแก่ดังมาแต่ไกล เสียงเพลงของเกล่องลอยมากับสายลมยามค่ำ
ยามหนุ่มไปเที่ยว ยามกลางคนไปซุกทอง ยาม
แก่ไปเป็นพระ

คว้นลอยอ้อยอิงขึ้นมาจากหลังคาบ้านชานา
คลุ้งกระจายกลางอากาศยามเย็น แล้วมลายลับไป.....’

หยูหัว (余华), คนตายยาก (活着), หน้า 174

จากเนื้อหาในส่วนที่ผู้วิจัยได้นำมานั้น เป็นเนื้อหาในส่วนหลังจากที่ตัวละครผู้ก๊วย (福贵) เล่าเรื่องราวของตนเองทั้งหมดจบลง แล้วก็กลับบ้านไปใช้ชีวิตตามยถากรรมแบบเดิมต่อไป ซึ่งก็จะมีทางรู้ได้เลยว่าในอนาคตข้างหน้าจะเป็นไปอย่างไร ซึ่งเหมือนกับในข้างต้นที่ว่า เป็นการปิดโดยปล่อยให้เรื่องจบลงด้วยตัวของมันเองตามธรรมชาติ เหมือนเรื่องราวในชีวิตจริงซึ่งในความเป็นจริงนั้นไม่มีทางที่จะจบสิ้นลงได้ และทำให้ผู้อ่านต้องตีความในตอนจบตามมุมมองของผู้อ่านแต่ละคนว่าเป็นการจบแบบสุขหรือทุกข์

2.กลวิธีการเล่าเรื่อง (Point of view) จากการศึกษาจะพบว่า ผู้ประพันธ์ได้เลือกใช้กลวิธีการเล่าเรื่องหรือกลวิธีเกี่ยวกับมุมมองในรูปแบบของการที่ผู้เขียนอยู่นอกเรื่อง โดยเลือกใช้บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 1 ในการเล่าเรื่องจากผู้เล่าซึ่งมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ โดยเรื่องที่เล่านั้นจะจำกัดอยู่ในขอบเขตของการรู้เห็นหรือประสบการณ์ของผู้เล่าเอง อย่างในตอนแรกที่เราเริ่มเรื่องก็จะเป็นการใช้ตัวละครประกอบเป็นผู้เล่าเรื่องซึ่งเป็นตัวละครที่ตระเวนไปตามที่ต่าง ๆ เพื่อรวบรวมบทเพลงพื้นบ้าน ก่อนที่จะไปพบกับตัวละครเอกซึ่งก็คือ ผู้ก๊วย (福贵) และหลังจากนั้นก็จะเป็นการเล่าเรื่องโดยผู้ก๊วยเป็นหลัก ซึ่งจะมีการเล่าเรื่องจากเรื่องราวที่ได้รับรู้จากตัวละครอื่น ๆ บ้างเป็นบางครั้งมีการใช้สรรพนามต่าง ๆ เช่น บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 1 ได้แก่ ผม ข้า เป็นต้น บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 2 จะใช้ แก เจ้า เรียกชื่อตัว หรือเรียกตามฐานะบทบาทเป็นหลัก โดยผู้วิจัยจะทำการยกตัวอย่างดังต่อไปนี้

‘ตอนที่ผมพบตาแก่ชื่อฝูกุ้ยนั้น เป็นช่วงเวลาที่ถูกร้อนกำลังเริ่มต้น.....ผมซึ่งอายุน้อยกว่าตอนนี้สิบปี นอนอยู่ระหว่างใบไม้กับกอหญ้า หลับไปสักสองชั่วโมง ระหว่างนั้นมีมดหลายตัวไต่ที่ขา ผมจ้วงเอามือปัดมดออกอย่างแม่นยำ จากนั้นคล้อยคล้อยคล้าว่าผมไปที่แม่น้ำ เห็นคนแก่คนหนึ่งตะโกนเสียงดังลั่นขณะถ่อแพอยู่แต่ไกล ผมตื่นหลุดออกมาจากความฝัน เสียงตะโกนนั่นดังชัดเจนจริง ๆ พอลุกขึ้นผมก็เห็นคนแก่คนหนึ่งกำลังไถนากับควายแก่อยู่ในนาข้าง ๆ’

หยูหัว (余华), คนตายยาก (活着), หน้า 11

‘กองทหารที่ถูกล้อมไว้ไม่ได้มีแต่เรา ทหารก็กมินตั้งทั้งหมดแสนกว่าถูกล้อมในขอบเขตบริเวณยี่สิบกว่าลี้ มีแต่ชุดสีเหลืองทั้งนั้น เหมือนมีประชุมสงฆ์ พอถึงตอนนี้เหล่าเฉียนก็ตื่นตื่นขึ้นมาทันที เขานั่งสัปหงกหรืออยู่ที่เนินดินนอกหลุมเพลาะ มองดูทหารชุดเหลืองที่เดินไป ๆ มา ๆ คอยทักทายบางคนในแต่ละกลุ่ม เขารู้จักคนมากจริง ๆ เหล่าเฉียนเคยตระเวนขึ้นเหนือล่องใต้ เคยอยู่ในกองทหารถึงเจ็ดกอง แก่คุดโขมงโขมงหัวเราะร่ากับคนรู้จักหลายคน ถ้ามองถึงหลายคน ข้าได้ยินพวกเขาตอบ ถ้าไม่ตายก็ว่าเมื่อสองวันก่อนยังเห็นอยู่ เหล่าเฉียนบอกข้ากับซุนเซิงว่าพวกนี้เคยหนีทหารกับเขาตอนแรก ๆ.....’

หยูหัว (余华), คนตายยาก (活着), หน้า 143

จากตัวอย่างที่กล่าวมาในข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าผู้ประพันธ์ได้ใช้กลวิธีที่กำหนดให้ตัวละครเล่าเหตุการณ์ที่ตนเข้าไปมีส่วนร่วมหรือนำเอาเรื่องที่ได้รับรู้จากตัวละครอื่นมาเล่าเรื่องอีกที อย่างในตัวอย่างแรกเป็นการเล่าเรื่องของตัวประกอบในตอนเริ่มเรื่องที่ได้พบกับ ตัวละครฝูกุ้ย เขาได้เล่าบรรยายถึงเหตุการณ์รวมไปถึงสภาพแวดล้อมที่เขาได้ประสบพบเจอในขณะนั้น และใช้รูปแบบการเล่าเรื่องโดยแทนตัวเองว่า “ผม” ซึ่งเป็นการ บ่งบอกว่าเป็นการเล่าเรื่องของตนเอง ในตัวอย่างที่สองตัวละครฝูกุ้ยก็ได้บรรยายสภาพเหตุการณ์ที่ตนได้พบเจอในขณะนั้น (ในอดีต) และได้ฟังเรื่องราวการเข้าร่วมกองทหาร การหนีทหารมาจากเหล่าเฉียน ซึ่งเป็นตัวละครประกอบ และได้นำมาเล่าโดยผ่านมุมมองของตน หรืออย่างในตัวอย่างที่สามนั้นก็เป็นการเล่าเรื่องของฝูกุ้ย ที่มีส่วนร่วมอยู่ในเหตุการณ์โดยตรง ก็จะมีการใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า “ข้า” และเรียกตัวละครอื่นด้วยชื่อ ซึ่งเป็นการบ่งบอกว่าเป็นการเล่าเรื่องของตนเอง เป็นต้น

3.ตัวละคร จากการศึกษาจะพบได้ว่า ตัวละครหลักของเรื่องจะแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มตัวละครหลักและกลุ่มตัวละครเพิ่มเติม ดังนี้

ตัวละครหลัก

ฝูกุ้ย (福贵) หรือคุณชายตระกูลสี (徐福贵) เป็นตัวดำเนินเหตุการณ์หลัก ๆ ของเรื่อง เป็นตัวละครที่ถูกกำหนดให้ในตอนแรกนั้นมีฐานะที่ร่ำรวย แต่ทว่าตนเองและตระกูลมีเงินมหาศาลจะทำ

อะไรก็ไม่มีทางผิด เทียวไปอยู่ตามหอนางโลม อีกทั้งยังมักจะไปเล่นการพนันเป็นประจำ ซึ่งกว่าตนจะสำนึกได้นั้น ก็ต้องสูญเสียทรัพย์สินสมบัติและความสุขของครอบครัวไปเสียแล้ว

เจียเจิน (家珍) เป็นภรรยาของฟูกุย (福贵) มีบุคลิกลักษณะนิสัยของเจียเจินที่เหมาะสมต่อการเป็น หญิงสาวตระกูลร่ำรวย ทั้งการเชื่อฟังสามี มีกิริยามารยาทที่ดี งานบ้านงานเรือนไม่เคยขาด ไม่พูดจาพริ้วเฟ้อ และที่สำคัญก็คือมีความเข้าใจในตัวฟูกุยและยังมีความอดทนต่อพฤติกรรมที่ผ่านมาทั้งหมดของฟูกุยอีกด้วย แต่ภายหลังจากผู้ประพันธ์วางบทให้ต้องตายจากไปด้วยโลกร้ายอย่างสงบ

เฟิงเสีย (凤霞) เป็นลูกสาวคนโตของตัวละครฟูกุย (福贵) และเจียเจิน (家珍) เฟิงเสียมีความรักต่อครอบครัว มีความกตัญญูต่อพ่อและแม่เป็นอย่างมาก มักจะทำหน้าที่คอยดูแลคนในครอบครัวเป็นประจำสม่ำเสมอ ถึงแม้ว่าในภายหลังจะแต่งงานออกเรือนไปแล้วแต่ก็ยังคงหวนกลับมาดูแลครอบครัวที่เหลืออยู่อยู่เสมอ แต่ต่อมากลับถูกผู้ประพันธ์วางบทให้ต้องตายด้วยอาการตกเลือดหลังคลอดลูก

โหย่วซิง (有庆) เป็นลูกชายคนเล็กของตัวละครฟูกุย (福贵) และเจียเจิน (家珍) เนื่องจากการที่ โหย่วซิงก็เติบโตมาจากการเลี้ยงดูของแม่ จึงทำให้ความสัมพันธ์ทางครอบครัวกับฟูกุยนั้นไม่ดีสักเท่าไร ต่อมาในภายหลังผู้ประพันธ์ได้วางบทให้ต้องตายตั้งแต่อายุยังน้อย ด้วยอาการหัวใจหยุดเต้นเนื่องมาจากการสูญเสียเลือดมากเกินไปในการบริจาคเลือด

ตัวละครเพิ่มเติม

หลงเอ้อ (龙二) เป็นตัวละครที่มีบทบาทเป็นเซียนไฟอยู่ในซิงโหลวหรือสถานที่พนัน มีบุคลิกลักษณะนิสัยที่เจ้าเล่ห์เพทุบาย ฉลาดแกมโกง แต่ยังคงถือว่ามีน้ำใจอยู่บ้าง ภายหลังจากที่เรียกเก็บหนี้จากฟูกุย (福贵) ได้ทั้งหมด ก็กลายมาเป็นนายท่านของฟูกุยในการให้เช่าที่นา ต่อมาหลังจากที่ล้างมือจากวงไพ่ ก็ได้มีการปฏิรูปที่ดินเกิดขึ้น สุดท้ายจึงถูกประหารชีวิตไป

ซุนเซิง (春生) เป็นตัวละครที่รู้จักกับตัวละครฟูกุย (福贵) ในเหตุการณ์ที่ไปเป็นทหารในการปะทะกันระหว่างพรรคก๊กมินตั๋งกับพรรคคอมมิวนิสต์ ตัวฟูกุยนั้นถือว่าซุนเซิงเป็นคนที่สนิทด้วยมากที่สุดในกลุ่มทัพ แต่ทว่าหลังจากการได้รับชัยชนะของพรรคคอมมิวนิสต์ ทั้งสองคนก็ได้แยกย้ายจากกันไป และมาพบกันอีกทีในตอนที่โหย่วซิง (有庆) ลูกชายของฟูกุยตาย และตนยังดำรงตำแหน่งเป็นนายอำเภออีกด้วย แต่สุดท้ายมาเสียชีวิตด้วยการผูกคอตาย

หัวหน้าหมู่บ้าน (队长) เป็นหัวหน้าคอมมูน คอยควบคุมจัดสรรงานในแต่ละวันให้ชาวบ้านแยกย้ายกันไปทำ และคอยรายงานสถานการณ์กับทางการ มีลักษณะนิสัยเป็นคนมีเหตุผล คอยดูแลช่วยเหลือคนในหมู่บ้าน แต่ภายหลังในช่วงปฏิวัติวัฒนธรรมถูกจับตัวไปทำร้ายร่างกายในข้อหาเป็นพวกเดินหนทางทุนนิยมโดยทหารพิทักษ์แดง หรือเรดการ์ด (红卫兵) นั่นเอง

เอ้อสี (二喜) เป็นตัวละครที่แต่งงานกับเฟิงเสีย (凤霞) เป็นคนที่มีบุคลิกลักษณะเป็นคนคอเอียง หัวแนบติดกับไหล่ข้างหนึ่ง แต่กลับมีนิสัยจิตใจที่ละเอียดรอบคอบ ซื่อสัตย์ รักใคร่รักจริง รักในตัวเฟิงเสีย

แล้วยังมีน้ำใจเพื่อแม่มายังครอบครัวของเฟิ่งเสียอีกด้วย หลังจากที่เฟิ่งเสียตายไปก็เลี้ยงลูกด้วยกันกับผู้กู้ย แต่ทว่าต่อมาเอ๋อสีกลับตายลงเนื่องจากถูกแผ่นซีเมนต์อัดทับ

ตัวละครทั้ง 8 ตัวละครที่ผู้วิจัยนำมานั้น ผู้วิจัยแสดงให้เห็นถึงการสร้างสรรค์ตัวละครของผู้ประพันธ์ที่แตกต่างกันทั้งในด้านบุคลิกลักษณะภายนอกและลักษณะนิสัยใจคอ รวมไปถึงบทบาทและหน้าที่ของตัวละครที่ผู้ประพันธ์กำหนดไว้ให้เป็นตัวดำเนินเรื่องและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เป็นตัวสะท้อนชีวิต จำลองชีวิตที่ต้องดิ้นรนต่อสู้ พุทธิกรรมและการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลถึงชีวิตของตัวละครที่เห็นได้ชัดจากสังคมจีนในสมัยนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าตัวละครเหล่านี้รวมไปถึงตัวละครทุกตัวในเรื่องที่ผู้ประพันธ์แต่งขึ้นนั้นมีความสมจริงและมีความเหมาะสมกับตัวบทละคร อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงของตัวละครนั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สมเหตุสมผลกับบุคลิกภาพ ประสบการณ์ของตัวละครและกาลเวลาที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การเปลี่ยนแปลงของ ตัวละครผู้กู้ยที่จากแต่เดิมเป็นคนที่ใช้ชีวิตไปกับการพนัน ไม่ค่อยเห็นครอบครัวอยู่ในสายตา แต่เมื่อประสบกับหนี้สินการพนันรวมไปถึงการสูญเสียทรัพย์สินที่มีทั้งหมดไป ก็เริ่มกลับตัวกลับใจมาเป็นคนที่ทุ่มเทให้กับคนในครอบครัว ทุ่มเทให้กับภาระงานหน้าที่ที่ตนและครอบครัวได้รับ เพื่อความอยู่รอดของตนและครอบครัว เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้ถึงจะมองแค่ว่าเป็นแค่เหตุการณ์ที่เกิดใน นวนิยาย แต่ในชีวิตจริงก็สามารถเห็นเหตุการณ์เหล่านี้ได้ เพราะอย่างที่กล่าวไปในข้างต้นว่ามันเป็นการสะท้อนชีวิต สะท้อนสังคมจริง จึงทำให้เมื่อผู้อ่านอ่านแล้วรู้สึกถึงความสมจริง รู้สึกถึงการได้ อรรถรสไปกับการอ่านมากขึ้น

ผู้ประพันธ์ได้เลือกใช้กลวิธีในการนำเสนอตัวละคร ในรูปแบบของการบอกกล่าวโดยอ้อมเป็นหลักโดยส่วนใหญ่จะเป็นการบอกโดยผ่านสายตาและความคิดคำนึงของตัวละครผู้กู้ย (福贵) เป็นหลัก หรือมีตัวละครอื่น ๆ ประกอบด้วย ซึ่งผู้ประพันธ์ได้เขียนให้ตัวละครเหล่านี้มองเห็น หรือพบเจอด้วยตนเองแล้วคิดและถ่ายทอดออกมา หรือคำนึงถึงตัวละครนั้น ๆ ที่เคยรู้จักมาแต่ก่อนในอดีต ซึ่งเป็นตัวช่วยบอกให้ผู้อ่านได้ทราบถึงบุคลิกลักษณะและนิสัยของตัวละครต่าง ๆ ในเรื่องเช่นการที่ผู้กู้ยพูดถึงเจียเจิน (家珍) เพื่อบอกถึงลักษณะบุคลิกและลักษณะนิสัยของเธอ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

‘สองสามปีก่อนหน้านั้นเจียเจินเป็นนักเรียนหญิงคนหนึ่ง ตอนนั้นในเมืองมีโรงเรียนภาคค่ำแล้ว เจียเจินใส่กิ๋พ้าสีขาว ถือตะเกียงน้ำมันก๊าดดวงเล็ก ๆ ไปโรงเรียนกับเพื่อนผู้หญิงสองสามคน ข้าเห็นเธอที่หัวมุม เเดินยักย้ายเข้ามารองเท้าส้นสูงกระทบกับพื้นหิน ดังกุกกักเหมือนฝนตก ข้ามองตาไม่กระพริบ ตอนนั้นเจียเจินสวยมาก ตัดผมสั้นแบบหลังหู เวลาเดินก็พ้าที่เอวเป็นรอยย่นพับขึ้นพับลง ตอนนั้นข้าคิดในใจว่าอยากได้เธอมาเป็นเมีย’

หยูหัว (余华), คนตายยาก (活着), หน้า 24

หรือจะเป็นตอนที่พูดถึงเฟิ่งเสีย (凤霞) ในตอนโต

‘.....ข้ากับเจี๋ยเงินเป็นห่วงที่สุดก็คือเฟิ่งเสี่ย
เฟิ่งเสี่ยอายุไม่น้อยแล้ว น่าจะออกเรือน เฟิ่งเสี่ยหน้าตาแทบไม่ต่างจากเจี๋ยเงินตอนสาว
นี้ถ้าไม่เป็นเพราะป่วยครั้งนั้น แม่สื่อคงจะพากันเข้าออกบ้านข้าจนธณีประตูปังแน่.....’

ถึงเฟิ่งเสี่ยจะเป็นใบ้หูหนวก แต่ก็เป็นผู้หญิง
พอจะรู้เรื่องชายหญิงอยู่กันทุกปีในหมู่บ้านก็มีผู้หญิงที่ออกเรือนไป และผู้ชายที่แต่ง
เมียเข้าบ้าน มีการตีฆ้องร้องป่าวสนุกสนานเฮฮา กันพักหนึ่ง พอถึงตอนนี้เฟิ่งเสี่ยก็จะจับ
ด้ามจอบเหม่อมองจนลืมหูลืมตา.....’

หยูหัว (余华), คนตายยาก (活着), หน้า 129

จากตัวอย่างที่ผู้วิจัยยกมานั้น จะเห็นได้ว่าผู้ประพันธ์ได้เลือกใช้กลวิธีที่จะให้ตัวละครบรรยายบอก
บุคลิกลักษณะและลักษณะนิสัยของตัวละครอื่น ๆ โดยผ่านสายตาและความคิดคำนึงของตัวละคร ตัวนั่นเอง หรือก็คือตัว
ละครผู้ก๊วยที่ได้ประสบพบเจอด้วยตนเองเป็นหลัก

4.ฉาก จากการศึกษาพบว่า ฉากต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมนี้ ส่วนใหญ่จะกำหนดให้ตัว
ละครดำเนินเรื่องไปในไม่กี่สถานที่ และไม่ได้กำหนดชื่อสถานที่ที่เจาะจงหรือชื่อสถานที่ที่มีอยู่จริงลงไปในเรื่อง
เลย แต่อาจจะมีพูดถึงบริเวณที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์จริงลงไปบ้างเล็กน้อย เกือบทั้งหมดของเรื่องผู้ประพันธ์จะใช้
ตัวละครผู้ก๊วย (福贵) เป็นตัวบรรยายในแต่ละฉาก มีส่วนน้อยที่ใช้ตัวละครอื่นเป็นตัวบรรยาย ยกตัวอย่างในช่วงที่
ระบบศักดินาหรือระบบทางชนชั้นยังอยู่ สถานที่หลัก ๆ ที่ตัวละครผู้ก๊วยมักจะไปมีส่วนเกี่ยวข้องเป็นประจำ นั่นคือ
ชิงโหลว (青楼) หรือที่เรียกกันว่าเป็นหอนางโลม ซึ่งสถานที่นี้ตัวผู้ก๊วยได้บรรยายว่าตนนั้นมักจะไปเที่ยวผู้หญิง
บ่อย ๆ ต่อมาก็เริ่มไปเล่นพนันที่นั่นเป็นประจำ เช่น ในเหตุการณ์ที่ผู้ก๊วยถูกจับไปเป็นทหารของทางฝ่ายก๊กมินตั๋ง
ผู้ก๊วยก็ได้บรรยายถึงสถานที่ที่ตนและกองกำลังตอนเคลื่อนผ่านไปและยังได้บรรยายสภาพแวดล้อมตลอดเส้นทาง
การเดินทางของกองกำลังของตน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

‘ข้าตามกองทหารปืนใหญ่ขึ้นเหนือไป เดินห่างออกไปเรื่อย ๆ
จากนั้นอีกเดือนกว่าก็เดินไปถึงอานฮุย.....พอข้ามแม่น้ำฉางเจียงไปแล้วข้าก็เอาเสื้อหนาว
มาใส่ หลังจากข้ามแม่น้ำ ความคิดที่จะหนีก็หายไปหมด.....’

หยูหัว (余华), คนตายยาก (活着), หน้า 53

‘.....หลังจากข้ามแม่น้ำฉางเจียงไปแล้วก็เริ่ม
ได้ยินเสียงปืนใหญ่ ตอนแรกอยู่ห่างออกไป พอเดินอีกสองวัน เสียงปืนใหญ่ก็ดังขึ้นเรื่อย ๆ
ตอนนั้นเราเดินมาถึงหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ที่นั่นอย่าว่าแต่คนเลย แม้แต่สัตว์เลี้ยงก็ไม่มีเหลือ’

หยูหัว (余华), คนตายยาก (活着), หน้า 54

ฉากในหมู่บ้านที่ภายหลังมีการจัดตั้งเป็นคอมมูนประชาชน เช่น

‘พอถึงปี ห้าแปด มีการจัดตั้งคอมมูนประชาชน ที่ดินห้าหมูของบ้านข้าตกเป็นของคอมมูนประชาชนไปแล้ว เหลือแค่ที่ดินผืนเล็ก ๆ หนึ่งบ้าน ผู้ใหญ่บ้านก็เปลี่ยนตำแหน่งไปเป็นหัวหน้าคอมมูน ทุกวันหัวหน้าคอมมูนจะยืนเป่านกหวีดอยู่ไต้ร่มไม้ปากทางเข้าหมู่บ้าน หญิงชายในหมู่บ้านจะพากันแบกจอบเสียมไปรวมกันที่หน้าหมู่บ้านเหมือนทหาร’

หยูหัว (余华), คนตายยาก (活着), หน้า 80

‘ปีนั้น ตอนที่ข้ายังไม่ทันเหลือง เพ็งออกรวงเขียว เกิดฝนตกไม่หยุด ตกอยู่นานเกือบเดือน ระหว่างนั้นแม้จะมีวันที่อากาศดีอยู่บ้าง แต่ผ่านไปไม่ถึงสองวันฟ้าก็มืด แล้วฝนก็ตกลงมาอีก คนในหมู่บ้านมองดูน้ำที่นองท่วมนา น้ำสูงขึ้นเรื่อย ๆ ต้นข้าวล้ม สุดท้ายข้าวทั้งนาก็จมอยู่ใต้น้ำ’

หยูหัว (余华), คนตายยาก (活着), หน้า 100

หรือฉากในเมืองตอนช่วงที่เกิดเหตุการณ์ปฏิวัติวัฒนธรรม เช่น

‘การเคลื่อนไหวปฏิวัติวัฒนธรรมในเมืองนับวันจะรุนแรงขึ้น ทิวทัศน์ถนนเต็มไปด้วยโปสเตอร์ พวกที่เอาโปสเตอร์มาติดขึ้นเกี่ยวกับทั้งนั้นเอาของใหม่มาติดก็ไม่มีอีกของเก่าทิ้งก่อน ติดทับกันจนหนาเตอะ กำแพงเลยนูนออกมาเหมือนมีกระเปาะเต็มไปหมด แม้แต่บ้านของเพ็งเสี่ยวเกอ้อสี่ก็ติดคำที่คัดจากสรรนิพนธ์ของในห้อยอย่างกะละมังล้างหน้าอะไรพวกนี้ก็มีคำพูดของท่านผู้เฒ่าประธานเหมาพิมพ์ติดอยู่’

หยูหัว (余华), คนตายยาก (活着), หน้า 143

ตัวอย่างฉากที่คัดมาเหล่านี้ ผู้วิจัยเห็นว่าเมื่ออ่านแล้วรู้สึกถึงฉากและบรรยากาศที่มีความสมจริงแทบจะไม่ได้ไปขัดกับสภาพความเป็นจริงเลยแม้แต่น้อย ถึงแม้ว่าจะเป็นเหตุการณ์สมมติก็ตาม แต่ละฉากดูมีความเหมาะสมกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและบทบาทของตัวละคร มีความสมจริง และทำให้ผู้อ่านอ่านแล้วสามารถเห็นภาพพจน์ตามการบรรยายของผู้เขียน โดยผู้ประพันธ์ได้เลือกใช้กลวิธีในการสร้างและการนำเสนอฉาก ที่จะเน้นการใช้ฉากสมมติเป็นหลักอาจจะมีการผสมผสานกับฉากจริงเข้าไปบ้างเล็กน้อย ซึ่งถึงแม้ว่าจะเป็นการใช้ฉากสมมติ

แต่ด้วยรายละเอียดต่าง ๆ ที่ปรากฏจากการถ่ายทอดของตัวละคร จึงทำให้ผู้อ่านเมื่อได้อ่านแล้วรู้สึกเห็นและรู้สึกถึงภาพที่ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อออกมาให้เห็น ซึ่งจากในวรรณกรรมเรื่อง คนตายยาก (活着) นี้ จะพบว่าส่วนใหญ่แล้วฉากนั้นจะไม่ค่อยได้ปรากฏออกมาให้เห็นเด่นชัดมากเกินไป ส่วนใหญ่มักจะปรากฏหรือแทรกอยู่ในบทบรรยายของตัวละครหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่องเป็นหลัก

กลวิธีต่าง ๆ ของหยูหัว (余华) ที่ได้ทำการวิเคราะห์ไปในข้างต้นนี้ ไม่ว่าจะเป็นส่วนของโครงเรื่องหรือเหตุการณ์ในเรื่อง ตัวละครในเรื่อง ตลอดจนฉากที่ปรากฏในเรื่อง ทั้งหมดนี้ล้วนแล้วแต่เป็นส่วนประกอบในการเขียนงานวรรณกรรมนวนิยาย และยังเป็นหลักในการวิเคราะห์ พิจารณาถึงความเหมาะสม ความสมจริง ศิลปะในการแต่ง รวมไปถึงรูปแบบการนำเสนอให้มีความน่าสนใจ ซึ่งจะไปสอดคล้องกันกับเกณฑ์และแนวการวิเคราะห์วิจารณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสัจนิยมในเชิงวรรณกรรมที่แสดงให้เห็นถึงชีวิตและโลกความเป็นจริงอย่างสมจริงในการสร้างสรรค์ผลงานทางวรรณกรรม ทฤษฎีการถ่ายทอดชีวิตที่ถือได้ว่าเป็นการเลียนแบบ หรือการจำลองสภาพชีวิตตามมุมมองของผู้แต่ง เกณฑ์ในการวิจารณ์ที่ว่าด้วยความจริงที่เป็นการพิจารณาถึงความเชี่ยวชาญของผู้ประพันธ์ กลวิธี เทคนิคในการประพันธ์ว่าดีเพียงใด สมจริงเพียงใด และเกณฑ์ว่าด้วยความบันเทิงใจที่พิจารณาจากอารมณ์บันเทิงใจที่เกิดขึ้นจากคุณสมบัติของวรรณกรรม ถึงความเข้มข้นรุนแรงของเนื้อเรื่องที่จะทำให้สะท้อนอารมณ์ของผู้อ่านได้เป็นอย่างดี เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่เคยเกิดขึ้นจริงในสังคมจีน

สรุป

วรรณกรรมนวนิยายจีนฉบับแปลไทยเรื่อง คนตายยาก (活着) ของหยูหัว (余华) ถือเป็นนวนิยายสมัยใหม่ เป็นนวนิยายที่สะท้อนชีวิตความเป็นอยู่จริงของผู้คนที่ต้องใช้ชีวิตอยู่ในช่วงการเปลี่ยนแปลงของประเทศจีน ภายใต้การปกครองของเหมาเจ๋อตง (毛泽东) จากการศึกษาสภาพการเปลี่ยนแปลงและผลที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ปรากฏในวรรณกรรม พบว่า ผู้ประพันธ์ได้วิพากษ์หรือพิจารณาถึงความล้มเหลวของการเปลี่ยนแปลงของจีนโดยสะท้อนออกมาผ่านวรรณกรรม ตั้งแต่ช่วงสงครามระหว่างจีนกับญี่ปุ่นครั้งที่สอง ไปจนถึงช่วงปฏิรูปประเทศ ซึ่งแต่ละช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมการเมืองขึ้น ผู้ประพันธ์ได้สะท้อนออกมาในบทบาทของตัวละครไว้อย่างเด่นชัด ในส่วนของกลวิธีการแต่งของผู้ประพันธ์พบว่า ผู้ประพันธ์ได้ใช้กลวิธีในการเล่าเรื่องโดยบุรุษที่1 เป็นการเล่าของผู้ที่มีส่วนร่วมในเหตุการณ์นั้น ๆ กลวิธีในการดำเนินเรื่องเป็นการเล่าเรื่องย้อนต้น เป็นการเล่าย้อนสลับกันไปมาระหว่างอดีตกับปัจจุบัน ผู้ประพันธ์ได้เลือกใช้กลวิธีในการปิดเรื่องแบบทิ้งข้อคิดให้คิดถึงสัจธรรมความเป็นจริงของชีวิต ผู้ประพันธ์ได้เน้นในเรื่องความหมายของการมีชีวิตอยู่ การเปลี่ยนแปลงของโชคชะตาที่แม้บางครั้งจะรู้สึกท้อใจอยู่บ้าง แต่ในขณะเดียวกันก็ทำให้เข้าใจถึงชีวิตของตนได้ดียิ่งขึ้น (อัจฉรา เทพเกษตรกุล, 2553) การนำเสนอตัวละครผู้ประพันธ์ได้ใช้รูปแบบของการกล่าวโดยอ้อมเป็นหลัก โดยส่วนใหญ่จะเป็นการบอกกล่าวโดยผ่านสายตาและความคิดคำนึงของตัวละครผู้คุย (福贵) เป็นหลัก ในส่วนของฉากผู้ประพันธ์ได้เลือกใช้กลวิธีในการสร้างและนำเสนอฉากที่เน้นการใช้ฉากสมมติและมีการผสมผสานกับฉากจริง โดยจะแทรกอยู่ในบทบรรยายของตัวละครหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นหลัก จากองค์ประกอบต่างๆที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวិเคราะห์นั้น ทำให้ได้เห็นถึงสิ่งที่ผู้ประพันธ์ต้องการสะท้อนออกมาผ่านงานเขียน สะท้อนให้เห็นถึงภาพชีวิตของคนที่ต้องข้าม

ผ่านความจริงอันโหดร้ายของชีวิต เห็นถึงสภาพแวดล้อมจริงของสังคมชนบทจีนในขณะนั้น รวมไปถึงกลวิธีการแต่งการใช้ภาษาในการสื่อสารของผู้ประพันธ์ ที่ทำให้ผู้อ่านได้รับรู้และเข้าถึงอารมณ์ในงานเขียนของวรรณกรรมจีนเรื่องนี้

ข้อเสนอแนะของการศึกษา

การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและกลวิธีการแต่งในวรรณกรรมจีนฉบับแปลไทยเรื่อง คนตายยาก (活着) ของ หยู่หัว (余华) เป็นงานวิจัยที่มุ่งศึกษาเพื่อให้ทราบถึงสภาพการเปลี่ยนแปลงและผลที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในประวัติศาสตร์จีนที่ปรากฏในวรรณกรรมและกลวิธีในการประพันธ์วรรณกรรม ดังนั้น ผลจากงานวิจัยนี้จึงขอเสนอแนวทางในการศึกษาต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนของวิวัฒนาการวรรณกรรมนวนิยายจีนสมัยใหม่ เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างของวรรณกรรมในแต่ละช่วงได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษางานวรรณกรรมเชิงสังคมอื่น ๆ ที่ดำเนินเรื่องในช่วงยุคสมัยเดียวกัน เพื่อเป็นการเปรียบเทียบมุมมอง แนวคิดของผู้แต่งแต่ละคนกับการสะท้อนภาพออกมาผ่านงานวรรณกรรม
3. ควรศึกษาแนวการประพันธ์ หรือสไตล์การแต่งของหยู่หัว (余华) ในผลงานหลายๆเรื่อง เพื่อใช้ศึกษาและวิเคราะห์ในงานวิจัยต่อ ๆ ไป

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา วิชญาปกรณ์. (2537). *หลักเบื้องต้นในการศึกษาเรื่องสั้นและนวนิยาย*. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2543). *วรรณคดีวิจารณ์*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธนศ อารณสุวรรณ.(2556). *กบฏวรรณกรรม:บทวิเคราะห์ประวัติศาสตร์และการเมืองในวรรณกรรม*. กรุงเทพมหานคร : สมมติ
- นิยม รัฐอมฤต และจาง ซีเจิ้น. (2560). *จีน3มิติ*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัตนารณ เหล่ายิ่งเจริญ.(2553). *อดีตที่เล่าใหม่:การวิพากษ์สังคมและการเมืองจีนในนวนิยายยุคหลังการปกครองของเหมาเจ๋อตง*.วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต(วรรณคดีเปรียบเทียบ), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีระชัย โชคมุกดา.(2554). *150ปี ประวัติศาสตร์จีนยุค “ป่วยไข้” จากสงครามฝิ่นสู่มหาอำนาจโลก*. กรุงเทพมหานคร : ยิปซี.
- ศุภมภ์ เพชรสกุลวงศ์. (2549). *การปฏิวัติวัฒนธรรมครั้งใหญ่ของชนชั้นกรรมาชีพในสาธารณรัฐประชาชนจีน ค.ศ. 1966-1969*.วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริพร ดาบเพชร. (2560). *แนวคิดผู้นำกับการเปลี่ยนแปลงของจีนในสมัยปฏิวัติวัฒนธรรมและสมัยปฏิรูป*. *วารสารสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 20(20). 257-270.
- หยูหัว. (2552). *คนตายยาก*.แปลจาก 活着.แปลโดยจำพรรณ รักศรีอักษร.กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์เอโนเวล.
- อัจฉรา เทพเกษตรกุล.(2553). *อุปสรรคและความหมายของการมีชีวิตอยู่และการตายจาก จากหนังสือคนตายยากของหยูหัว*. *วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*.3(3), 89-101.